

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de attributis, de visione Beatifica, de scientia Dei, ac
de ejus voluntate, & Providentia

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

§. I. Conclusio affirmativa statuitur,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77232)

ipsam Dei essentiam, sed tantum excellentem quamdam lucem, & claritatem à Deo emanantem, in qua apparet ut Sol in radijs, in aqua vel aëre receptis. *Sciendum est (inquit) quod fuerunt nonnulli, qui Deum dixerunt, etiam in illa regione beatitudinis, in claritate quidem sua conspici, sed in natura minime videri. Quos nimirum minor inquisitionis subtilitas fecerit. Neque enim illi simplici & incommutabili essentia, aliud est claritas, & aliud natura: sed ipsa ejus natura, sua claritas; ipsa claritas, natura est, &c.*

Idem attribuitur Armenis, qui etiam dicebant homines beatificari in quadam claritate & fulgore Dei, non tamen ad ejus substantiam visionem pervenire posse. Quod etiam docuit Abailardus, ut colligitur ex D. Bernardo Epist. 190. Et Almaricus cujus errores in Concilio Lateranensi sub Innocentio III. confutavit S. Dominicus. Denique hunc errorem suspicantur aliqui viguisse apud antiquos Judæos, quia D. Hieronymus super caput 1. Isaia, dicit Judæos ideo interfecisse illum Prophetam, quod dixisset se vidisse Deum facie ad faciem, putantes in hoc contradixisse Deo dicenti Exodi 33. *Non videbit me homo & vivet.* Sed incertum est, an illi senserint, Deum non videri posse in alia vita, vel solum in ista. Ut hic error confutetur, & beatificæ visionis possibilitas declaratur, sit

§. I.

Conclusio affirmativa statuitur.

41. **D**ico igitur, Deum posse clarè videri ab intellectu creato, lumine gloriæ confortato, & elevato. Ita constat ex Concilio Florentino in litteris sanctæ unionis, ubi dicitur, *animas plene purgatas intueri Deum clarè, trium & unum sicuti est.* Idem definiat antea Benedictus XI. in Extra, quæ incipit, *Benedictus Deus.*

Plura etiam possunt Scripturæ loca adduci, quæ Deum in alia vita clarè videri, manifestè declarant. Ista nobis sufficient. Matth. 5. *Beati mundo corde, quoniam ipsi Deum videbunt.* 18. *Angeli eorum semper vident faciem Patris mei, qui in Cælis est.* Isaia 33. *Regem in decore suo videbunt oculi ejus.* 1. Ioan. 3. *Cum apparuerit similes ei erimus, quia videbimus eum sicuti est.* 1. ad Corinth. 13. *Videmus nunc per speculum in enigmate, tunc autem facie ad faciem.*

42. His Scripturæ testimoniis, quædam rationes adjungi possunt, quibus visionis beatificæ possibilitas, probabiliter suaderi potest; cum enim sit supernaturalis, ratione naturali indemonstrabilis est, ut infra ostendemus. Duas assert D. Thomas hic art. 1. Prima est, quia beatitudo hominis, reipsa posita est in visione divinæ essentia; consistit enim in altissima & perfectissima ejus operatione, quæ est operatio intellectualis: Sed homo potest consequi suam beatitudinem, alioquin esset deterioris conditionis, quam cetera creaturæ, quarum unaquæque potest ad suum finem, & beatitudinem propriam pertingere: Ergo homo potest divinam essentiam, ut in se est, intueri. Quæ ratio abstrahit à celebri illa quæstione, de qua agitur in Tractatu de beatitudine, in quo nempe beatitudo hominis essentialiter consistat, in visione scilicet, vel amore, vel in utroque simul? & solum asserit (quod in omnium sententia certum est) beatitudinem

A in visione Dei positam esse: sive in ea essentialiter consistat, sive eam necessariò tantum requirat.

Hæc ratio magis declarari & illustrari potest, exponendo quæ ratione visio beatificæ sit perfectissima operatio creaturæ intellectualis, & consequenter ejus beatitudo. Illa enim est perfectissima operatio creaturæ intellectualis, quæ est participatio majoris excellentiæ divinæ, quæ plus gloriæ confert Deo, & plus nobilitatis & perfectionis ipsi creaturæ: Sed visio beatificæ habet illas conditiones: Ergo est perfectissima operatio creaturæ intellectualis. Major constat, Minor verò quantum ad singulas partes declaratur.

B Et in primis quod visio beatificæ sit participatio majoris excellentiæ divinæ, constat ex eo quod illa participat divinum intelligere, quod majorem exprimit in Deo perfectionem, quam volitio, & alia attributa, ut supra ostendimus, agendo de constitutivo divinæ naturæ. Deinde cognitio clara & intuitiva Dei, magis illum honorat, quam amor noster, etenim per amorem damus nos Deo, per visionem beatam illum cognoscimus, ejusque perfectiones, & attributa manifestamus: magis autem honoratur Deus, per claram manifestationem suarum perfectionum, quam per oblationem bonorum creaturæ. Sicut si plebeus Imperatorem incognitum manifestaret toti urbi, aut imperio, magis illum honoraret, & plus gloriæ ei conferret, quam si domunculam suam & tugurium ei offerret: secus autem est de cognitione hujus vitæ, illa enim, cum sit imperfectissima, & procedens per conceptus inadæquatos, communes, & confusos, magis deprimit Deum, quam extollat: unde cognitio Dei in via, non est ita perfecta, sicut ejus amor: è contra verò in patria, cognitio in perfectione, & nobilitate superat amorem, ut in Tractatu de beatitudine fusè ostendemus.

C Quod autem per visionem beatificam plus adveniat perfectionis creaturæ, quam per quamlibet aliam operationem, declarat D. Thomas hic art. 1. ex eo quod in illo est ultima perfectio creaturæ rationalis, quod est ei principium essendi: instantum enim unumquodque perfectum est, in quantum ad suum principium attingit. Unde Picus Mirandulanus definit beatitudinem, *reditum creaturæ ad suum principium*: perfecta autem conjunctio intellectualis creaturæ ad suum principium, fit per claram Dei visionem, per quam Deus immediatè unitur intellectui creato, per modum formæ, & speciei intelligibilis; & à qua dimanat amor beatificus, per quem etiam homo intimè Deo conjungitur, & ad suum redit principium, à quo per creationem exierat, ut eleganter declarat Marsilius Ficinus in convivio Platonis cap. 21. his verbis. *Qui Deum vero amore prosecutus fuerit, Deum inveniet, & se in Deo recuperabit, quia ad suam per quam creatus est redibit ideam, ubi rursus reformabitur, quia idea sua perpetuò cohererebit. Ideo quisquis nostrum in terris, à Deo separatus est, non verus est homo, sed semihomo; cum à sui idea sit, formaque disjunctus.*

44. Secunda ratio D. Thomæ sumitur ex eo quod in homine est naturale desiderium videndi primam causam, cum intuetur ejus effectus: unde cum illud desiderium, utpote à natura indicum, frustrari non possit, saltem in omnibus, dicendum est, intellectum creatum, usque ad ipsam Dei visionem, posse pertingere.

Cui

Cui rationi alia etiam probabilis adjungi potest. Licet enim divina essentia sit objectum improporionatum, & excedens vires naturales intellectus creati, continetur tamen intra objectum ejus adæquatium, & extensivum, ut antea declaravimus: unde licet in creatura intellectuali, non sit potentia naturalis ad Dei visionem, ei tamen inest potentia obediencialis, seu non repugnantia, ut ad illam elevetur.

46. Confirmatur: Quoties aliqua potentia potest imperfecto modo aliquod objectum attingere, non repugnat eam elevari, ad illud perfecte cognoscendum: ut constat in potentia visiva noctuæ, quæ quia imperfectè lumen Solis videre potest, majoribus viribus confortata, Solem ipsum perfecte potest intueri. Ergo cum intellectus creatus, ratione suæ amplitudinis, & universalitatis respiciat ens ut sic, Deo & creaturis analogicè commune, & naturaliter Deum, saltem imperfectè & abstractivè, cognoscere possit: nulla est repugnantia, sed potius summa convenientia, quod ad claram & intuitivam Dei visionem elevetur; cum ad hoc præcipuè conditus sit homo, ut Deum perfecte cognoscat, & diligat. Unde hæc summa amplitudo, & capacitas naturæ intellectualis, quæ respicit ens ut sic, & bonum universale, est præcipua ejus excellentia, radix suæ felicitatis, ac veluti anima, quæ à Deo apprehenditur, & ad claram ejus visionem elevatur.

§. I.

Solvuntur objectiones.

47. **O**bjicies primò: Deus in Scriptura sæpe dicitur invisibilis: ut 1. ad Timoth. 3. *Regi seculorum immortalis, & invisibili.* Et ibidem cap. 6. *Quem nullus hominum vidit, sed nec videre potest.* Joan. 1. *Deum nemo vidit unquam:* Ergo nullus intellectus creatus ad claram Dei visionem elevari potest. Probatur Consequentia. Quia Jerem. 32. Deus dicitur *incomprehensibilis*, inferunt Theologi, illum à nullo intellectu creato posse comprehendi: Ergo similiter ex eo quod Scriptura dicat illum esse invisibilem, rectè inferitur, ipsum à nulla creatura intellectuali posse videri. Unde 2. Petri 1. dicitur *in quem desiderant Angeli prospicere:* desiderium autem est de re nondum habita & possessa, in quo à fruitione & delectatione distinguitur, quæ circa bonum præfens & adeptum versantur.

48. Respondeo quod quando in Scriptura, Deus dicitur invisibilis, vel à nullo hominum posse videri, hoc debet intelligi, vel de visione corporæ, vel de intellectuali per vires naturæ habita, vel de comprehensiva, vel denique de visione quæ habeatur in hac vita mortali. Unde ad illud quod additur, neganda est paritas: ratio autem disparitatis est, quia nullibi in Scriptura dicitur, quod Deus sit comprehensibilis à creatura; asseritur tamen varijs in locis, supra à nobis relatis, quod ab illa videri potest, & quod de facto videtur à Beatis in patria; sicque ut omnia cohæreant, cum dicitur invisibilis, hoc debet necessariò exponi, aliquo ex his quatuor modis iam relatis.

Ad illud verò quod de Angelis 2. Petri dicitur, respondet D. Gregorius libro 18. moralium cap. 29. his verbis: *Sed quia de Deo per primum Ecclesie Predicatore dicitur: in quem desiderant Angeli prospicere: sunt nonnulli qui nequaquam Deum videre, vel Angelos suspiciantur; & tamen dicitur per Veritatis sententiam scimus: An-*

Tom. I.

Angeli eorum in caelis semper vident faciem Patris mei qui in caelis est. Nunquid ergo aliud veritas, aliud predicator insonat veritatis? Sed si sententia utraque conferretur, quia sibi nequaquam discordet, agnoscitur. Deum quippe Angeli & vident, & videre desiderant; & sciunt intueri & intuentur. Si enim sic videre desiderant, ut effectu desiderij sui minimè perficiantur, desiderium sine fructu anxietatem habet, & anxietas pœnam. Beati verò Angeli ab omni pœna anxietatis longè sunt, quia nunquam simul pœna & beatitudo conveniunt. Rursum cum eos dicimus Dei visione satiari, quia & Psalmista ait: *Satiabor dum manifestabitur gloria tua: Considerandum nobis est, quoniam satietatem solet fastidium subsequi. Ut ergo rectè sibi utraque conveniant, dicat veritas: Quia semper vident: dicat predicator egregius: Quia semper videre desiderant. Ne enim sit in desiderio anxietas, desiderantes satiantur; ne autem sit in satietate fastidium, satiati desiderant. Et desiderant igitur sine labore, quia desiderium satietas comitatur; & satiantur sine fastidio, quia ipsa satietas ex desiderio semper accenditur. Sic quoque & nos erimus, quando ad ipsum fontem vite venerimus. Erit nobis delectabiliter impressa simul scitis atque satietas. Sed longè abest ab ista sciti necessitas, longè à satietate fastidium, quia & scientes satiabimur, & satiati scitemus.*

- C**Obijcies secundo: D. Chrysoströmus hom. 14. 49: in Joan. dicit: *Ipsum quod est Deus, non solum Propheta, sed nec Angeli viderant, neque Archangeli: quod enim creabilis est natura, qualiter videre poterit quod increabile est?* Idem repetit in pluribus homilijs contra Anomæos, ubi passim dicit, Deum non videri ab aliquo intellectu, etiam Angelico.

Respondet D. Thomas hic art. 1. ad 1. D. Chrysoströmum loqui de visione comprehensivis, nam statim subdit, *Visionem dei certissimam Patris considerationem, & comprehensionem, tantam quantum Pater habet de Filio.* Sed hanc responsum rejicit Vazquez hic disp. 37. cap. 2. & 3. quia (inquit) Anomæi contra quos agit Chrysoströmus, non asserbant Deum comprehensivè cognosci in hac vita: neque enim existimandum est, ita amentem fuisse Eunomium, ut voluisset sibi attribuire infinitam scientiam quam habet Deus, quantum ad modum cognoscendi, sed solum quantum ad rem cognitam: Ergo cum Chrysoströmus neget illam quam asserbat Eunomius, non comprehensivam negat, sed quidditativam. Addit Suarez libro 2. de attribut. negativis cap. 7. difficiliorem locum ex ipso Chrysostrómo in eadem homilia, in qua ait, *Angelos vidisse quidem Deum in natura assumpta, nam antea non videbant:* qui locus exponi non potest de visione comprehensiva, nam Angeli post assumptam naturam, Deum non comprehenderunt. Denique Vazquez ubi supra multos alios Patres numerat cum Chrysostrómo: scilicet Hieronymum, Epiphanium, Theodoretum, Theophilactum, utrumque Cyrillum, Nisenum, Eutimium, Primasium, & alios, qui loquuntur sicut Chrysoströmus, & concludit, quod si sincerè loqui velimus, vix possumus Sanctos illos Patres in bonum sensum interpretari.

- E**Sed mirum est, quod ille Author malit Eunomium, & alios Hæreticos, ab infania excusare, quam SS. Patres ab errore absolvere: præsertim Chrysoströmum, totius Ecclesie (ut loquitur In-